

Remissyttrande
Ert Dnr: M2022/01516
Vårt Dnr: SV/03/22

Miljödepartementet
Kemikalieenheten
m.remissvar@regeringskansliet.se

EU-kommissionens förslag till förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel

Svenskt Växtskydd har givits möjlighet att till Miljödepartementet lämna synpunkter på EU-kommissionens förslag till förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel. Vi har följande synpunkter.

Sammanfattade synpunkter

Svenskt Växtskydd anser att förslaget till förordning inte kan träda i kraft utan omfattande förändringar. Kommissionens förslag i sin nuvarande utformning har så stora brister när det gäller analyser av konsekvenser, på EU-nivå och nationellt. Detta gäller bland annat unionens och nationernas minskningsmål för kemiska växtskyddsmedel och förbuden mot användning av växtskyddsmedel i känsliga områden. Förslaget uppfyller, som vi ser det, inte alla de krav på lagstiftning som ska ställas i enlighet med EU-fördragets subsidiaritetsprincip. Vi avstyrker således förslaget i sin helhet.

Inledning

Svenskt Växtskydd menar att det är mycket angeläget att EU har en effektiv, uthållig och ökande livsmedelsproduktion. EU ska dessutom fortsatt ha höga ambitioner när det gäller att ta sig an klimatförändringar, att skydda miljön och att bevara den biologiska mångfalden. Hur dessa viktiga frågor hänger ihop med regelverk, regeltillämpning och användningen av kemiska växtskyddsmedel bygger emellertid på ett mycket bristfälligt underlag och EU-kommissionens förslag till förordning har därför stora och allvarliga brister. Detta blir särskilt

tydligt i ett land som Sverige. Sverige har sedan länge en väl reglerad, låg och behovsanpassad användning av växtskyddsmedel. Behovet av att ytterligare minska användningen och att ytterligare minska riskerna väsentligt saknas som vi ser det och framgår heller inte i EU-kommissionens underlag. Man tar heller ej hänsyn till de länder som under många år anpassat användningen utifrån landets behov, vilket är anmärkningsvärt.

Den svenska livsmedelsstrategin, där det övergripande målet är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där livsmedelsproduktionen ökar, bör vara utgångspunkten för Sverige i det fortsatta arbetet. Betydelsen av en nationellt pålitlig och motståndskraftig produktion av livsmedel, där tillgången till ett effektivt växtskydd är en helt avgörande komponent, har med tydlighet åskådliggjorts under covid-19-krisen och ännu mer nu i samband med Rysslands invasionskrig mot Ukraina. Svenskt Växtskydd anser att dessa händelser inte får underskattas och att en ökad nationell livsmedelssäkerhet är avgörande. Utöver detta ser man också hur klimatförändringen påverkar behovet av skydd mot vissa skadegörare.

Svenskt Växtskydd ser det som oerhört angeläget att växtskyddsanvändningen regleras nationellt, i vårt fall i Sverige, och inte på EU-nivån. I Sverige har vi i hela kedjan från ansvariga myndigheter och växtskydds företag ner till den yrkesmässige användaren av växtskyddsmedel den kunskap och kompetens om lokala och faktiska förhållanden och behov som krävs för en hållbar användning av växtskyddsmedel. Det är betydelsefullt att Sverige aktivt driver detta i de fortsatta EU-processerna. EU:s regler inom området hållbar användning av växtskyddsmedel bör vara övergripande och helst inte på förordningsnivå. Användningen av växtskyddsmedel, inklusive riskminskande åtgärder, behöver hanteras nationellt.

Minskningmål för kemiska växtskyddsmedel – Artikel 4-7

Enligt EU-kommissionens förslag ska varje medlemsstat genom att anta och uppnå nationella minskningmål bidra till att EU som helhet senast år 2030 uppnår en minskning på 50 % på unionsnivå, dels av användningen, dels av riskerna med samtliga kemiska växtskyddsmedel. Utöver det ska användningen av farligare växtskyddsmedel minska med 50 % på EU-nivån och medlemsländerna ska med nationella minskningmål bidra till detta. Jämförelserna ska göras med ett genomsnitt av växtskyddsmedelsanvändningen under åren 2015-2017. Sveriges och de andra medlemsländernas minskningmål ska regleras av EU och följas upp varje år.

Svenskt Växtskydd avstyrker bestämt EU-kommissionens förslag om minskningmål för kemiska växtskyddsmedel. Vi är kritiska till EU-gemensamma mål som vi anser inte går att motivera och som i rådande geopolitiska läge är synnerligen allvarliga. Svenskt Växtskydd är

särskilt kritiska till att EU i en förordning ska införa och därmed reglera och begränsa användningen av växtskyddsmedel i Sverige. Vi är negativa till detta av flera skäl:

1. Det saknas underlag som visar behovet att med procentsatser reglera användningen av kemiska växtskyddsmedel, i såväl EU som i EU:s medlemsländer. Svenskt Växtskydd menar att principerna för de olika siffersatta reduktionsmålen måste klarläggas. Den här synpunkten gäller för hela EU, men i än högre grad gäller synpunkten för Sverige. För Sverige saknas det helt underlag som styrker att användning och risker måste minska.

Svenskt Växtskydd anser vidare att det krävs en noggrann analys av vilka konsekvenser de olika minskningsmålen skulle medföra. En relevant och ordentlig konsekvensanalys innefattar bland annat påverkan på EU:s och i vårt fall Sveriges produktion, påverkan på lantbrukets och livsmedelsproduktionens konkurrenskraft, på livsmedelssäkerheten, men även på hur klimat- och miljöaspekter påverkas. Vi menar att detta saknas idag. Det är naturligtvis fullt möjligt att godtyckligt minska användningen av kemiska växtskyddsmedel i Sverige. Vi är emellertid helt övertygade om att de stora reduktioner som föreslås skulle innebära att svensk produktion kommer att minska avsevärt och att flertalet grödor inte längre skulle kunna odlas.

2. Det är märkligt att EU-kommissionen i förslaget till förordning tycks bortse från sin egen analys av skyddslagstiftningen inom växtskyddsområdet, växtskyddsmedelförordningen och resthaltsförordningen, som presenterades år 2020. I den analysen kom EU-kommissionen fram till att dessa båda förordningar uppfyller sina syften och är effektiva när det gäller att skydda människors hälsa och den yttre miljön. EU-kommissionen tycks alltså sakna tillit till EU:s regelverk. Ett strikt regelverk där risker bedöms, värderas och hanteras på vetenskapliga grunder i en noggrann godkännandeprocess av ämnen och produkter och som innebär låga och acceptabla risker.

3. Sverige har kommit mycket långt när det gäller vilka växtskyddsmedel som används och även när det gäller var, när och på vilket sätt dessa godkända växtskyddsmedel används. Användning av växtskyddsmedel i Sverige är låg och behovsanpassad. Den speglar mycket väl vilka grödor som odlas och hur skadegörartrycket varierar. Statistik visar tydligt att Sverige har kommit betydligt längre än nästa alla andra länder och att användningen redan har minskat åtskilligt när det gäller både volymer som risker. I Sverige genomfördes mer än 50 % reduktion av såväl volym som risk på 80- och 90-talet och mängder och risker har sedan dess varit relativt konstanta. I ett internationellt perspektiv tillhör Sverige de länder som har den absolut lägsta användningen.

4. Tidshorisonten i EU-kommissionens förslag, att nå stora minskningar till år 2030, är långt ifrån realistisk. Önskar EU-kommissionen en omfattande minskad användning av effektiva

kemiska växtskyddsmedel är det helt nödvändigt med innovationer och alternativa teknologier. Svenskt Växtskydds medlemmar forskar kontinuerligt fram nya medel och metoder som ska motsvara lantbrukarnas efterfrågan och uppfylla alla regulatoriska krav. Det är tidskrävande processer och år 2030 är inte långt borta.

5. Att såsom EU-kommissionen fokusera på att begränsa det kemiska växtskyddet är inte relevant och någon nytta av detta ensidiga fokus har heller inte kunnat visas. Omtanken om hälsa och miljö samt engagemanget för klimatet och den biologiska mångfalden går enligt vår bestämda uppfattning att kombinera med ett effektivt växtskydd, kemiskt eller på något annat sätt. Slutresultatet avseende produktivitet och konsekvenser måste vara avgörande.

Genomförande av integrerat växtskydd (IPM) med hjälp av grödspecifika bestämmelser – Artikel 15

EU-kommissionen föreslår att medlemsstaterna genom fastställande i bindande rättsakter ska ta fram och sedan årligen uppdatera grödspecifika bestämmelser för de viktigaste jordbruksgrödorna. Detta för genomförande och kontroll av principerna för integrerat växtskydd (IPM).

Svenskt Växtskydd avstyrker förslaget. Vi menar att det är ytterst olämpligt att lagstifta om tillämpning av IPM för olika grödor. Särskilt gäller detta i ett land som Sverige med så många olika odlingsförhållanden, faktorer och möjliga situationer som påverkar odlingen. Jordbruksverket tar idag fram vägledningsmaterial för tillämpning av IPM för olika grödor. Detta är positivt och tillräckligt menar vi, de följs av odlarna och därför avråder vi bestämt från reglering.

Elektroniskt register över integrerat växtskydd och användning av växtskyddsmedel – Artikel 16

Enligt det remitterade förslaget till förordning ska Sverige och andra medlemsstater utse en behörig myndighet som ska upprätta och upprätthålla ett elektroniskt register över integrerat växtskydd och användning av växtskyddsmedel. Registret ska bland annat innehålla information om alla förebyggande åtgärder som vidtagits, uppgifter om rådgivare och vilka råd som givits och dokumentation om varje spridning av växtskyddsmedel.

Svenskt Växtskydd är försiktigt positiva till införandet av ett elektroniskt register. Vi menar att rätt utformat och med rätt information kan ett elektroniskt register ha vissa fördelar, bland annat för uppföljning och statistik. Frågan om införande av ett elektroniskt register behöver dock utredas närmare innan beslut fattas.

Användning av växtskyddsmedel i känsliga områden – Artikel 18

Enligt EU-kommissionens förslag får inte växtskyddsmedel användas i känsliga områden eller inom tre meter från sådana områden. Buffertzonen på tre meter får heller inte inskränkas genom användning av alternativa riskreducerande metoder. Vad som avses med ”*känsliga områden*” framgår av förslaget definitioner.

Svenskt Växtskydd avstyrker förslaget. Med den omfattande definition av begreppet ”*känsliga områden*” som föreslås förväntar vi oss att den föreslagna begränsningen får omfattande negativa konsekvenser för odlingen. Svenskt Växtskydd har inte sett någon som helst analys av konsekvenserna för odlingen i Sverige av denna begränsning. En sådan utredning är såklart helt nödvändig innan något ställningstagande kan göras.

Stockholm, 2022-11-04

Anders Normann
Verksamhetsledare